

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 20711/2024
23.10.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Радославе Мађаров, Ирене Вуковић, Зорице Булајић и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Матић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Београду, коју заступа законски заступник Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 45/24 од 12.06.2024. године, у седници одржаној 23.10.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гжрр 45/24 од 12.06.2024. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гжрр 45/24 од 12.06.2024. године и пресуда Основног суда у Лазаревцу Прр1 23/22 од 17.10.2023. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гжрр 45/24 од 12.06.2024. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Лазаревцу Прр1 23/22 од 17.10.2023. године, исправљена решењем тог суда од 26.04.2024. године, у делу којим је обавезана тужена да тужиљи због повреде права на суђење у разумном року надокнадни имовинску штету од 811.319,04 динара са законском затезном каматом од 19.04.2022. године као дана подношења тужбе до исплате; преиначено је решење о трошковима поступка и тужена обавезана да тужиљи надокнади парничне трошкове од 103.825,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате. Одбијени су као неосновани захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је, на основу одредби члана 404. ЗПП благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Тужиља је поднела одговор на ревизију.

Врховни суд је утврдио да су испуњени услови за одлучивање о изјављеној ревизији као о посебној, због потребе уједначавања судске праксе, па је одлука у ставу првом изреке донета на основу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23).

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не конкретизују друге битне повреде одредаба парничног поступка због којих се ревизија може изјавити по члану 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилци је решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 1579/21 од 01.06.2021. године утврђена повреда права на суђење у разумном року у стечајном поступку који се води над њеним бившим послодавцем ЗЗ „Колубара“ Лазаревац, пред Привредним судом у Београду под бројем Ст 60/10. Решењем стечајног суда од 29.03.2004. године признато је потраживање тужилце по основу гарантоване зараде са доприносима за 23 месеца и 6 дана, чију висину је суд утврдио на основу налаза вештака израђеног за потребе ове парнице, са полазиштем на минималну зараду према последње објављеном податку у Републици Србији.

Првостепени суд налази да је тужена држава на основу одредби чланова 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 172. Закона о облигационим односима у обавези да тужилци надокнади штету у висини неисплаћених плата према утврђењу у овој парници, пошто је одговорност државе за спорну штету објективна.

Другостепени суд, без отварања расправе утврђује чињеницу да је стечајни дужник пословао државним, односно друштвеним капиталом, позивајући на садржину решења Трговинског суда у Београду од 09.10.2007. године, који доказ је изведен у овој парници. Констатује да је тим решењем за стечајног управника именована Агенција за приватизацију – Центар за стечај Београд из разлога што је стечајно веће утврдило да није продато више од 50% имовине стечајног дужника и да је имовина власништво државе, односно друштвена својина. Другостепени суд упућује на Закон о задругама („Службени гласник РС“ бр. 112/15) по коме је имовина задруга дефинисана као задружна, при чему је према претходно важећим прописима имовина задруге могла бити и друштвена. Уз то, надлежност Агенције за приватизацију за спровођење стечаја над лицем које је у већинској друштвеној, односно државној својини прописано је чланом 11д Закона о Агенцији за приватизацију („Службени гласник РС“ бр. 30/10, 115/14) у вези члана 14. став 9. Закона о стечајном поступку („Службени гласник РС“ бр. 84/04, 85/05), као и члана 22. Закона о стечају („Службени гласник РС“ бр. 104/09 са изменама и допунама).

По становишту Врховног суда, нижестепени судови су неправилно применили материјално право, због чега је изостало утврђење свих битних чињеница.

На седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.11.2018. године донет је Закључак о одговорности Републике Србије за накнаду

материјалне штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука, који је допуњен на седници одржаној 27.09.2019. године. По овом Закључку, Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа, која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. У погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим законом о извршењу.

Полазећи од напред наведеног Закључка који је донет у сврху уједначавања судске праксе, а који предвиђа под којим условима постоји објективна одговорност државе за накнаду штете, првостепени суд је, пре свега, пропустио да утврди у ком временском периоду је настало ненамирено потраживање тужиле из радног односа, које је предмет ове парнице.

Другостепени суд је, без отварања расправе, утврдио чињеницу структуре капитала бившег послодавца тужиле према стању на дан 09.10.2007. године, позивајући се на садржину решења Трговинског суда у Београду које је донето тог дана, а коју првостепени суд није ценио на било који начин приликом утврђења битних чињеница. Врховни суд примећује да из садржине решења, које је приложено списима, не следи констатација другостепеног суда да је сва имовина стечајног дужника власништво државе, односно друштвена својина. Наиме, у ставу трећем образложења те одлуке наведено је да је имовина – земљиште власништво државе, односно друштвена својина, без податка шта све представља имовину стечајног дужника и стечајну масу, односно по ком правном основу земљиште у државној својини представља стечајну масу Земљорадничке задруге. Осим тога, ова исправа се у сваком случају није могла бити ценити селективно од других доказа, пошто је списима предмета приложен и Статут бившег послодавца тужиле од 27.04.1990. године (страна 3/г списка), којим је констатовано да је Земљорадничка задруга основана 10.05.1990. године закључивањем уговора о удруживању задругара у земљорадничку задругу, а да су задругари удружили у задругу свој рад, земљиште, средства рада, односно друга средства у својини задругара.

Из наведених разлога, обавеза првостепеног суда је да у поновљеном поступку утврди чињенице из ког временског периода потиче потраживање тужиле на име неисплаћених зарада за 23 месеца и 6 дана и у ком облику својине је био капитал земљорадничке задруге у то време, па ће тек потом бити у прилици да донесе закониту одлуку о постављеном тужбеном захтеву, имајући у виду правила о грађанској деликтној одговорности државе која су изнета у закључцима Врховног касационог суда.

У поновљеном поступку, првостепени суд ће поново одлучити о трошковима целог поступка у смислу члана 165. став 3. ЗПП.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**